

Kaina metams 15 l., pusmečiui 8 l., 1 mėn. 1 l. 50 c.
Kareiviams per pusę pigiau.
Atskiras numeris 30 c. visiems.

Skelbimai: petto eilutė 40 c.; prieš tekstą dvigubai.
:: Adresas: Kaunas, Nepriklausomybės Aikštė. ::

Gegužės 7 d. sukako 20 metų, kaip lietuviai iškovojo sau spaudos teisę. Tebūnie garbė visiems spaudos atgavimo karžygiams.

Higiena ir kariuomenė.

Svarbu yra sudaryti kareiviui sąlygas, kuriose jisai nemažinant savo įgimtų jėgų, kūnu ir dvasia tobulintus ir tvirtėtų.

Reikalaujant iš jo didelio fizinio įtempimo, reik jam duoti ir tinkamos gyvenimo, maitinimo ir poilsio sąlygos. Svarbu jo gyvenamąjį butą įtaisyti taip, kad jame būtų pakankamai oro, erdvės, šviesos, kad karys lengvai galėtų jame pridaboti švarumo. Svarbu maisto ganėtinai patiekti ir atnaujinti jo jėgas; apavu ir aprėdu, liuosiemis kūno judesiems nekenkiant, pakankamai apsaugoti jį nuo pavojingų oro atmainų ir šalčio; svarbu ir pačius užsiėmimus, kūno miklinimą ir sportą su poilsiu taip suderinti, kad nė vienas kūno organas nenukentėtų.

Žmogaus jėgomis ir ištverme galima naudotis tik iki ribos, — kas yra perdaug, dažnai atneša sveikatai nepataisomą nuostolį. Net stipriausi organizmai, užversti nepajėgių arba nepriprastų darbų, neišlaiko ir trumpu laiku gali ant visados pašigadinti. Dirksnių veikimas, kvėpavimas, širdies plakimas, raumenų darbas reikalauja priežiūros ir atsargumo, ir raumenis stiprinant negalima pamiršti apie tuos organus, kurie yra po kūno paviršiumi pasislėpę. Našjokai, įvairios kūno sudėties ir inteligencijos, nejpratinti prie greitų, staigių judesių, ilgo žygiavimo, bėgimo, paprastai, po pirmų dienų paskyrimo dalin ir rikiuotės apmokymo, ieško išganymo ir pripildo ambulatorijas, o reik pasakyti, kai kurie ateina iš tikrųjų pavargę ir nugaltėti.

Todel žygiavimus, naujokų apmokinimą, aprėdą, stovyklų tvarkymą, sportą be karinių statutų ir įsakymų reikalinga normuoti dar tam tikrais sveikatumo

dėsniais, peržengiant kuriuos galima pakenkti ne tik žmogaus kūnui, bet ir jo dvasiai.

Žodžiu sakant, karo higiena mėgina taip pat atrasti idealų karių gyvenimo aplinkybių sutvarkymą, kuriuose, ne mažinant karo prievolės, bet tobulinant žmogaus jėgas, galima būtų paruošti kūnu ir dvasia tvirtą krašto gynėją, nes, kas nori būti priešui pavojingas, stiprus ir savo šalį nuo užgrobimo apsaugoti, tas turi vienoje eilėje su apšarvavimu pastatyti tvirtą, sveiką, gyvą jėgą.

Jau anksčiau minėta sanitarinė statistika, operuodama dideliais atskirų atsitikimų skaičiais, tarp kitko parodo, kokios didelės reikšmės higieniškame gyvenime turi žmonių apšvietimas. Laukinis, tamsus žmogus visur atneša su savim ir savo laukinius papročius. Pirties elementarinio švarumo jisai nepripažįsta ir net puikiausiai įrengtose gyvenimo apystovose jis mėgins pav. savo natūralius reikalus atlikti kur nors patvoryje arba kiemo užkampyje. Daugybė žmonių geriausiai sveikatos žvilgsniu įrengtus butus, sales, parkus, kur švara labai lengvai palaikoma, po trumpo laiko stebėtinai apibiaurina, ir tokio elgimosi priežastis dažnai glūdi žmogaus tamsume. Tą patį priežastį daugelyj atsitikimų lengvai galima rasti ir visokių ligų užkrėtimui. Beabejo, kas įneša į žmonių tarpą naują šviesos šaltinį, tas jau prisideda prie higienos žinių platinimo ir sveikatos kėlimo. Bet kartais ir inteligentinis žmogus apreiškia didelį paprasčiausiuose higienos dalykuose nežinojimą, užtat bendro lavinimo dalimi visur turi būti ir sveikatos saugojimo mokslas — higiena.

Mūsų kareivis dažnai kilęs iš šeimynų, neturinčių jokio supratimo apie paprasčiausius higienos reikalavimus. Atvykęs dalin naujokas įneša su savim tamsu-

mą ir biauirus papročius, kurie jam buvo įskiepyti šeimynoje. Todel dažnai apsikrėtimas veneros, odos ligomis, džiova, šiltine glūdi dėl apsisaugojimo priemonių nežinojimo. Norint kareivių gyvenimą higienos žvilgsniu tvarkyti, dažnai vienintelis išganymas yra karinė drausmė. Mes puikiai žinome į ką pavirto rusų kareivinės ir ligoninės, kuomet karininkai per revoliuciją nustojo galimybės reikalauti ir įsakyti. Bet svarbu yra panaikinti nesveikus įpratimus ir karį išlavinti taip, kad jisai, pilnai supratęs kilnią higienos taisyklių reikšmę, jas pildytų noriai, sąmoningai ir be prievartos. Savaiame suprantama koks didelis darbas šioje srityje išpuola karininkams, kurie žino kiekvieno kareivio protą, gabumus, palinkimus, geras ir blogas puses.

Mūsų šioje srityje darbo aplinkybės yra, kartais, be galo sunkios. Mes paveldėjome iš rusų apdaužytas, apiplėštas kareivines, kuriose nėra nei vandentraukių, nei tinkamos šviesos ir apšildymo. Kai kuriose vietose nėra net kareivinių, — jas pamaino kaimiškos triobos. Mūsų kariuomenė kai kuriais žvilgsniais neganėtinai aprūpinta, valstybė dar neganėtinai praturtėjusi, o reikalai dideli...

Mums tuo tarpu nesvarbu ir nėra reikalo rišti klausimo, ar mes pajėgsime susilyginti su kitais Europos kraštais, — mes daugelyj atvejų nuo jų atsilikam, bet svarbu konstatuoti faktą, kad kitos tautos tobulinas ir progresuoja tikrai dirbant atsidėjus. Abejonės, nepasitikėjimas savimi nėra vieno didelio ir tinkamo darbo neatliko; jos veda prie pesimizmo, nepasitenkinimo savim ir demoralizuoja tautą.

Turint kariuomenę, reikalinga stengtis, kad tarnavimas joje nebūtų sunkia ir nepakeliamą našta, kad karys noriai eitų atlikti savo karines prievoles ir po tam tikro laiko grįžtų savo tėviškėn ne tik apmokintas, bet tvirtas ir sveikas. Nekartą buvo pareikšta nuomonė, kad kariuomenė yra mokykla ir auklėjimo institucija. Kariuomenė gauna piliečius pavojingiausiame amžiuje, fiziniai ir dvasiniai vos tik pribrendusius, kuomet lengvūs yra visokie nukrypimai vienon ar kiton pusėn, todėl tuos piliečius visuomenei privaloma gražinti bent nepagadintus.

Kareivinėmis, tinkamais butais ir t.t. tarnaujančių kariuomenėje aprūpinimas nėra vieno arba žmonių grupės darbas — tai yra valstybės darbas. Juo valdžia ir visuomenė yra daugiau susipratusi ir apšviesta, juo geresnė yra ir tinkamiau aprūpinta kariuomenė.

Kareivių įpratimas prie higienos yra karo gydytųjų ir karininkų darbas. Bet reikalinga, kad kiekvienas suprastų nepaprastai didelę karių higienos apmokymo reikšmę ir, kad tas apmokymas būtų pastatytas vienoje eilėje su kitomis lavinimo šakomis.

Kartu su karinių statutų paragrafais kareivis turi žinoti ir svarbesnius higienos dėsnius. Mūsų sunkios aplinkybės dažnai gali nurodyti, kuo galima pasiekti karo metu, kuomet kariuomenė nesiskaito su butų ir vietos sveikatumu, kuomet kaip tik geras kareivio higienos žvilgsniu paruošimas gali ne vieną karį apsaugoti nuo pražūties.

Kiekviena ramaus laiko valanda išnaudojama armijos būsimiems susirėmimams paruošimui, todėl ruošiant karinę medžiagą, apšarvavimą, reik ruošti ir mūsų karį, kad jisai būtų sveikas, tvirtas, protingas ir baisus priešams.

Karo-gyd. F. Tallat-Kelpša.

Primename visiems kariams, kad per Karo Mokslo Skyrių galima gauti gerų parinktų knygų kareivių skaitymams. Knygos gaunamos 15% — 25% pigiau, negu Kauno knygynuose. Reikale knygos gali būti duotos skolon.

Juozas Žengė

Pavasaris.

Pajuodo alksnis — laukia žirgučių,
O puokštės pučias, pučias.
Ir senas kelmas pučia:

„Kuo, kuo pavasariu visad pabūčiau“!

O karklas linksta ir nuliksta.
Nulinkus linksma.

Vakaris vėjas dingsta
Ir vaikas šaukia linksmas:
„Vaje! Nuklimpsiu“!

Ir gedulingos pempės
Papieviais sveikina, kas gyvas:
„Iš mūsų niekas nesukempės
Sveiks, žmoguli! — mes dar gyvos“.

Karo chronika.

— Pietų Sirijoje įvyko kruvinių susirėmimų tarp vietinių gyventojų ir prancūzų kariuomenės. Sukilėliai, Suleimano vedami, davė prancūzams naują smūgį. Prancūzai į Siriją siunčia didelių pajėgų. Beirutoj iškeliama kariuomenė. Cisaros rajone grupuojama kelių tūkstančių prancūzų kariuomenė.

— Ir anglai atlankys Pabaltiją. Oegužės mėn. pabaigoj ar birželio m. pradžioj Pabaltijos valstybių uostus aplankys ir anglų karo laivynas. Tuo pačiu laiku Baltijos jūroj turės pasirodyti ir italų karavalis „Mirabelo“.

— Suomų laivynas. Suomų vyriausybė išdirbo projektą karo laivynui įsigyti. Pastaruoju laiku Suomija turi tik kelis kanonėrinis laivus. Siūloma pastatyti keletą stambių karo laivų ir įsteigti jūrų akademiją. („Nakanune“).

— Sukilimas Kuboj. (Sala Vidurinėj Amerikoj) Sukilimas plečiasi. Daug vyriausybės kareivinės perėjo į sukilėlių pusę. Eina smarkūs susirėmimai. Sant Jago miesto burmistras užmuštas. Jungt. Valstybės siunčia į Kubą dalį Atlantų laivyno.

— Lenkų kariuomenėj įvedus dviejų metų tarnybą metinis kontingentas iš 270.000 žm. padidės iki 300.000.

— Prancūzai pasipiktinę, kad anglai darė prie Balearų salų savo laivyno manevrus, taigi kaip tik toj vietoj, per kurią prancūzai susisiekią su Afrika. Ta vieta yra prancūzų kelias juodųjų kareivių iš Afrikos gabenimui. Be tų kareivių prancūzai atėity visai negalėsią kariauti, kadangi Didžiajame kare prancūzų kariuomenėj buvo apie vieną milijoną spalvuotų kareivių iš Algero. Prancūzai tam jūros keliui apginti privalės statyti naujų nardomųjų laivų, orlaivų ir t. t.

— Estija skiria 1924 m. kariuomenės laikymui 1.500.000.000 estų markių, t. y. 21, 2% viso biudžeto.

— Paskola Graikams. Šnaiderio Krezoto firma Prancūzijoje išduoda graikų valdžiai 200 milijonų frankų paskolos karo laivams Prancūzijoje statyti.

— Susidūrė laivai. Du japonų karavaliai „Nagato“ ir „Mutsu“ susidūrė: „Nagato“ smarkiai sugadintas.

— Gen. Huerta, kuris laikraščiu žiniomis nuskeno Meksikos jūroje, dabar randasi Floridėje.

— „Mechaniškas kareivis“. Norvegų inžinierius Aazen esąs išradęs karo išradimą, kurį pavadino „mechanišku kareiviu“. Tas išradimas yra tame, kad kraštas užtaisomas nepaprasto smarkumo mirtomis ir tokiu būdu priešinkai jis darosi visai nepriešinamas. Tą išradimą stengiasi nupirkti Danija ir Amerika.

— Lenkų parako sandėliai ir kitos sprogstamos medžiagos šokačebi patvino sunaikinti.

— **Frunzės padėjėjai** paskirti Tuchačevski ir Šapožnikovas. Politiškojo raudonosios armijos skyriaus viršininku paskirtas Bubnovas.

(„Mil. Wochenblatt“)

— **Naujas radio išradimas.** Markoni bendrovė padariusi naują radio prietaisą, kuris bus vartojamas pačioj kovų zonoj ir duos galimybės įtaisyti aiškius tarpkovojančių dalių ryšius.

(„Der Funker“)

— **Del privačių ginklų ir amunicijos išdirbimo.** Baland. 28 d. Pragoj užsibaigė Tautų Sąjungos ekspertų komiteto posėdžiai del privačių ginklų išdirbimo. Nutarta, kad privačių ginklų išdirbimą turi kontroliuoti kiekviena valstybė pas save. Prancūzų atstovo pasiūlymas, kad kontrolė būtų tarptautinė — atmesta.

(„Prag. Presse“)

— **Latvių gynimo sąjunga** š. m. balandžio mėn. nupirko hidroplaną jurių aviacijos daliai. Hidroplanas kainavo 1 milijoną rubl. Pinigai buvo surinkti iš piliečių ir šiaip iš organizacijų. Jį pirko Prancūzijoje ir šiomis dienomis jau bus atgabentas Liepojun. Čia jį iškilmingai perduos, dalyvaujant vyriausybei, jūros aviacijai. Vėliau jis bus nugabentas Rygon. Hidroplanas tinka tik mokytis, t.y. jūros kadetams. Sąjunga tikisi iki spalio mėn. dar vieną nupirkti aeroplaną, tik jau ne ant vandens, o žemėj.

— **Estai didina karo laivyną.** Š. m. balandžio mėn. 27 d., dalyvaujant karo ministeriui Ambergui, aukštesiems karininkams ir diplomatams, įleido į vandenį naują minų laivą „Sulev“. Šis laivas buvo seniau vokiečių minoms svaidyti laivas „A 32“, kuris 1917 met. nuskendo paliai Estijos sienas. 1923 met. estai iškėlė ir Rusų — Baltijos dirbtuvėse už 11 mil. markių atremontavo. Laivo ilgis 50 metr., plotis 5,3 metr., talpumas 240 tonų, eina į valandą apie 26-27 jūros mazgų, mašinų jėga—3300—3500 arklių jėga.

(„Lat. K.“)

— **Japonai Čekoslovakijoje.** Gegužės 11 d. į Praga atvyksta militarinė Japonų misija, susidedanti iš 3 generolų, 4 aukštesnių karininkų ir 1 gydytojo, susipažinimui su čekoslovakų kariuomene. Paskiau misija važiuosianti į Lenkiją, Austriją, Vengriją ir Turkiją.

— **Lenkų prezidento karingumas.** Lenkijos prezidentas Wojciechovskis parodos atidarymo metu Poznaniuj pasakė labai karingą prakalbą, kurioj pranašauja, kad Lenkija iki tol nenurimsianti, kol visi pripažins jos pasaulinę galybę. Tarp kitko jis pasakė: „kad naujos Lenkijos finansinės tranzakcijos leidžia mums pakelti mūsų kariuomenės jėgas iki tokio laipsnio, kad niekas nedrįs kelti ranką prieš mus. Mes daug atkariavome, bet toli gražu dar nevyska, kas būtinai reikalinga mūsų tautinei egzistencijai.“

— **Turkijos Sirijos pasieny** padėtis kaskart blogėja. Turkai tvirtina, kad jų kareiviai tuose pasienio susirėmimuose su prancūzais nedalyvauja, visi nesusipratimai kilę tik del vietinių gyventojų priešinosi prancūzams. Aiškių žinių sunku gauti. Žinios iš Adanos praneša, kad nuo artilerijos žuvę 3 kaimai ir 51 žmogus prancūzų areštuotas.

Prancūzų laikraštis „Humanite“ praneša, kad susirėmime ties Kirik Khane prancūzai netekę daug sužeistų ir 3 kulkosvaidžių, 15 šautuvų ir daug kitokios karo medžiagos. Kautynėse netoli Kuir Oglu prancūzai neteko apie 200 kareivių sužeistų ir užmuštų, 1 kalnų patrankos ir daug kitokios karo medžiagos „Humanite“ pastebi, kad sukilimas einas ne tik pasieny, bet ir Sirijos viduje, kadangi Kirik Khan yra tolokai nuo sienos. Be to, tas pats laikraštis dar pažymi, kad iki šiol Sirija prancūzams kainavusi jau 10.000 žmonių.

— **Atsistatydino Italų karo ministeris** gen. Diaz. Jo vietą užėmė gen. Diglorgio.

— **Sukilimas Hondurase.** Vašingtono žinios, sukilėliai užėmę sostinę Tegucigalpa, po smarkių kautynių tapo visiškai nugalėti ir paimti nelaisvėn.

— **Bulgarija** gegužės 2 d. įteikė Pietų Slavijai 283 tūkst. dol. čekį į New-Jorko banką. Šitie pinigai yra pirma dalis sumos kurią Bulgarija sutiko užmokėti serbams už rekvizicijas, padarytas karo metu Serbijoje.

— **Lenkų gen. Haleris,** aukštesniųjų karininkų lydimas, vyksta į Paryžių tartis su maršalu Fošu del lenkų prancūzų militarinės konvencijos revizijos.

Vyr. ltn. Pyragius.

Žygis pilnoje šarvuotėje.

(Žiūr. „Kario“ 18 Nr.).

Besitreniruojant reikia vesti visai rimtą ir normalų gyvenimą: nevertoti alkoholio, nerūkyti, normaliai miegoti, ir vengti įvairių „smagumų“. Apart vaikščiojimo, treniruotės laiku reikia kasdien gimnastikuotis, kuo dažniausiai maudytis ir bendrai visais, būdais stengtis stiprinti organizmą.

Valgis privalo būti paprastas ir nepergausus. Gerti galima—vandeniu, limonadas, silpna arbata ir kava; skjstimų reik vartoti kuo mažiausiai.

Ypač atydziai reikia prižiūrėti kojas ir pritaikinti joms avalinę. Batų padai turi būti neperploni, nes kitaip greit įskausta kojos; pirštai — laisvai judėti, užkulniai — neperaukšti. Rungtynėse galima vartoti tik gerai prieš tai išbandytą avalinę. Jeigu batai nors truputį trina, arba ant kojos yra nors maža puslė—rungtynėsna neverta nė stoti.

Baltiniai privalo gerai sugerti prakaitą; viršutiniai rūbai—lengvi ir laisvi. Vietose, kur numatoma apšarvavimo varžymas arba spaudimas, padedami kiek storesnės medžiagos skudurėliai.

Žyginojant didesnius atstumus—30—50 klm. be fizinių jėgų reikia ir labai stiprios valios. Praėjus apie 2/3 kelio, pradeda jausti smarkus nuovargis ir drauge su juo labai didelis noras sustoti poilsiui. Ge-

rai treniruotas sportininkas, atėjus nuovargio punktui, tuojau permanys, ar jis yra pervargimo pasekmė, ar tik šiaip organizmo nuovargis. Pirmu atveju žygis privalo būti arba pertrauktas poilsiui, ar visai nutrauktas. Šį nuovargio punktą galima pergalėti tikrai visu valios įtempimu, griežtu nusistatymu: „aš noriu“. Paprastai tuo laiku pradeda lėčiau eiti, beinant kiek pasilsima, išgeriama truputį gaivinančio skjstimo (rūkščiai—saldus limono vanduo). Praslinkus 5-10 minučių nuovargis visai pračina.

Gerti becinant patariama kuo mažiausiai ir tai vienodais laikotarpiais. Galima suvalgyti keletą vaisių, pav. obuolių, apelsinų. Stipresnis valgis vartoti nepatariama.

Paprastai rungtyne rungiasi tarp savęs pavieni asmens, bet kai kada yra daromos taip vad. patrulių rungtynės. Tada yra sudaromos grupės po 3, 5 ir t. t. žmones, ir visa grupė privalo ateiti į paskirtą vietą drauge. Čia yra svarbu parinkti į vieną patrulių vienodai ištvermingi žmonės, kitaip, vienam atsilikus, visi kiti nieko neberelškia.

Pasauliniai rekordai šioje sporto šakoje mus nustebina savo greitumu, pav.: be šarvuotės nueita:

10 klm. per 45 min. 43 sek.

50 „ „ 4 val. 40 min.

100 „ „ 10 „ 20 „

į valandą nueita 13 klm.

Su šarvuote 50 klm. nueita per 5 val. 38 min. (1919 m. Hermann Müller, Berlyne), patrulių rungtyne,

— **Karas Kinuose.** Tarp Pietų Kinų sukilėlių ir Šiaurės Kinų valdžios kovos eina smarkyn. Sukilėlių kariuomenė, Sun-Yatsen vedama, laimėjo smarkią kovą ir užėmė Amoy miestą.

— **Australijos laivyno programa** numato pastatyti 4 lengvus kreiserius ir daug nardomųjų laivų.

— **Lenkų išlaidos karui.** Oficialinėmis Lenkų vyriausybės statistinėmis žiniomis, krašto išlaidose pirmą vietą užima krašto apsaugos ministerija. Ji per mėnesį išleidžia 47 milijonus aukso frankų.

— **Milžiniškas gaisras** Kalifornijos prieklaukoj visiškai sunaikino du Amerikos karo laivus „California“ ir „Rhod Island“.

— **Suokaltis Voluinėj.** Varšuvos laikraščiai iš bal. 30 d. praneša, kad Voluinėj susektas didelis komunistinis suokaltis visų Rytų Lenkijos pakraščių atskirymui nuo Lenkijos. Suokaltininkai turėję tamprų ryšių su Maskva. Dubnoje, Rovne, Ostroge ir Kremeniece buvo slaptos bolševikų organizacijos, kurios turėjo ryšių su Lvovo ukrainiečiais, gudais ir Vilniaus lietuvių judėjimu. Lenkų policija susekusi daugybę slaptų ginklų sandėlių. Suokaltis priešakyje stovėjęs aukštas bolševikų kariškas vadas, kurio vardą lenkai tuo tarpu laiko paslaptį. Organizacija turėjo politiško sukilimo pobūdį ir gaudavo iš Sovietų Rusijos daugybę pinigų, amunicijos ir sprogstamosios medžiagos. Rastieji ginklai esą rusų kilmės. Organizacijos centru buvęs Charkovas.

Policija visą šitą komunistinę sukilimo organizaciją esanti likvidavusi. Pastaromis žiniomis, suimtųjų skaičius esąs virš šimto. Areštuotas visas sukilėlių štabas. („Prager Presse“)

Nuo „Kario“ Red. Praktika parodė, jog lenkai mėgsta nekalčiausią draugiją išpūsti į baisią sukilėlių organizaciją ir tuojau ją primesti lietuviams, gudams ar kitoms lenkų persekiojamoms tautoms, kad tuo būdu pateisinti savo persekiojimą. Čia irgi, tur būt, tas pats buvo.

vienas patrulis iš 3 kareivių nuėjo 50 klm. per 7 val. 18 min.

Laikas prieš rungtynes praleidžiamas visai ramiai—nesinervuojant. Bent pora valandų prieš rungtynes pavalgoma. Prieš pat rungtynes gerai yra nusiplauti šaltu vandeniu.

Tuojau po rungtynių reikia apsisupti miline—būti šiltai ir tęsti prakaitavimą, kuris prasidėjo beeinant. Gerti tuojau atėjus galima tik šiltą vandenį. Už poros poilsio valandų galima gerti ir valgyti, kaip normaliai. Atėjus būtinai reikia padaryti masažą ir nusimaudyti arba nors nusiplauti. Iki prakaitas nuo kūno nenudžiūvo, šaltu vandeniu plautis negalima.

IV. Palydovas ir jo pareigos.

Darant ilgesnius žygius, kiekvienam einančiam leidžiama iš savo draugų tarpo pasiimti vieną palydovą. Kitą dažnai duoda rungtynių komisija—kontrolėi. Palydovas seka einantį ant dviračio ir vežasi su savim viską, kas kelionėje gali būti reikalinga einančiam, pav. gėrimą, užkandį, vaistus, nosines ar rankšluostį prakaitui, vandenį veido suvilginimui ir t. t. Svarbiausia palydovo pareiga visame kame patarnauti einančiam. Jis nurodinėja savo draugui jo klaidas, pav. per greitą ar per lėtą ėjimą, taisyti patį ėjimo stilių, informuoja apie konkurentus. Gėrimą ar užkandį palydovas visada greitai ir patogiai pateikia.

Palydovas privalo palaikyti gerą einančio ūpą ir nusistatymą laimėti juokaudamas, niuniuodamas link

Kariuomenės gyvenimas.

Vyr. Štabo Raštininkų kuopa. Šiais metais, kuomet gyvenimas ramesnis, kuomet visur giliau susitvarkyta, galima ir kariuomenės dalyse iškilmingiau kai kurias dienas paminėti. Taip Raštininkų kuopoje buvo iškilmingai šventos Velykos. Kuopos bustas, valgykla labai gražiai, dėka kuopos vado vyr. leit. Skibarkos pastangomis, papuošta begaliniu skaičiu tautinių vėliavėlių, kurios, pažiūrėjus, teikė labai malonaus įspūdžio. Stalai uždengti baltomis staltiesėmis, visur pavyzdinga švara, raštininkai pasistengė kuo geriausiai apsitaisyti... Pirmą Velykų dieną apsilankė Raštininkų kuopoj Vyr. Štabo Administracijos Valdytojas pulk. leit. Zubrys, Kauno Įgulos Komendantas majoras Braziulevičius, Vyr. Štabo Okio Dalies Viršininkas karo vald. Augustauskas, kad kartu su raštininkais ir karo milicija papusryčiauti. Pulk. leit. Zubrys pasisveikinęs su išrikiuotais raštininkais, pasveikino juos su Velykoms, nurodęs, jog reikalinga dorai jas praleisti ir t. t. Be to, buvo trumpai paminėtas Vilnius, už kurį visi raštininkai, kaip vienas, sušuko tris kartus valio! Vėliau visi svečiai susėdo bendrai su kareiviais pusryčiauti. Toks svečių apsilankymas sukėlė tarpe raštininkų tikrą švenčių ūpą ir daugeliui iš jų prisėjo pamąstyti apie praėitų metų Velykas, kurias kur kas liūdniau praleido, nes niekas nesiteikė jų aplankyti. D.

Iš **Karo Mokslo Skyriaus** praeitą savaitę gavo įvairaus turinio knygų ir brošiūrėlių: 3 baterija 37 egz. ir 6 baterija 32 egz. Šią savaitę gavo 7 p. Ž.K. Butegeidžio pulkas 34 egz. ir 2 oro eskadrilė 87 egz.

3 p. D. L. K. **Vytauto pulkas** gegužės 4 d. šventė savo 5 metų gyvavimo sukaktuves. 11 val. Žaliam Kalne, Kaune, parodų aikštėj įvyko pulko pamaldos ir paroda, kuriosna buvo atvykę Krašto Apsaugos Ministeris maj. Sližys, Kariuomenės Vadas gen. Žukauskas, Vyr. Štabo Viršininkas pulk. leit. Gričius, Aukšt. Kar. Kursų Viršininkas gen. Radus-Zenkavičius ir kiti aukštieji, ir buvusieji pulko karininkai. Krašto Ap. Ministeris, priėmęs parodą, pasveikino pulką Resp. Prezidento ir savo vardu. Po jo sveikino kariuomenės ir pulko vadai.

smą dainelę ar maršą, švilpudamas, grieždamas ant armonikutės, skaitydamas žingsnio taktą ir t. t. Kadangi einančiam kalbėti daug negalima, tai palydovas jo nekalbina ir neklausinėja be svarbių reikalų. Atėjus nuovargio punktui, palydovas paskatina einantį ir neduoda jo dvasiai nupulti. Einančiam susirgus ar šiaip atsitikus su juo kokiai nelaimėi, palydovas jį gydo ir gelbsti. Iš visko minėto darosi aišku, kad palydovas privalo būti ne vien geras draugas, bet gerai nusimanęs sporte ir pats treniravęsis; jis taip pat privalo turėti šalto proto ir nesikarščiuoti, nes karščiuodamasis jis nervuoja einantį. Einantis gi privalo galyti kuo mažiausiai apie patį ėjimą. Todėl nuo palydovo labai daug pareina laimėti ar pralaimėti rungtynes.

Einant didesnius atstumus vienam palydovui bus sunku visą kelią savo pareigas tinkamai atlikti, todėl yra gerai, jeigu kitas jo draugas nuvažiuoja iš anksto pirmyn ir laukia ateinančių pusiatukelyje, kur ir pamaino pirmąjį palydovą. Palydovas savo aptiekėlyje privalo turėti: bintų, švaraus vandens butelį, Valeriono lašų ar kitų vaistų atgaivinimui, kamparinio spirito įtrinimams ir uostimui, pleistro ir t. t.

Baigdamas noriu palinkėti, kad šis sportas prasiplatintų mūsų kariuomenėje ir būtų mums šventadienio pramoga. Turėdami labai mažą pramogų, mes visus vasaros ir rudens šventadienius praleidžiamė niekamš arba „ilsimės“, kaip didžiausiai nusidirbę vargšai dienai.

— **Elektro-technikos batalionas.** Tai vienintelė Šančiuose kariuomenės dalis, kuri kasmet išauklėja gerus dainininkus. Žinoma, negalima sakyti, jog visas b-nas gerai dainuoja — tik jo mokomoji kuopa pasižymi dainomis.

Pasibaigus dienos užsiėmimams, prieš patikrinimą, arba šventadienį pasivaikščiojant, klausykis — jau ji ir traukia sielą žavinčias dainas: „Džium, džium, džium“ arba „Oi mergele, mergužele“. Malonu darosi kiekvienam klausant. Yra ko stebėtis.

Net tenka išgirsti pagyrimų iš vietos gyventojų, senų žmonių, kurie girdėdami taip gražiai karelius dainuojant, sako: „Gyvenom jau Šančiuose ir prieš didįjį karą, ir laike karo, ir Vokiečių okupacijos laikais, girdėjome dainuojant rusų kariuomenę, vokiečių ir austrų, bet ne buvo jų dainos taip malonios, kaip kad mūsų kariuomenės“.

Kareiviai nors turi praėiti rikiuotės ir specialybės mokslą, ir yra kur kas daugiau apsunkinti negu pėsčininkai, tačiau nesimato juose nuovargio bei tingėjimo; myli lietuviškas dainas ir noriai jų mokosi. Turėtume tarti ačiu mokomos kuopos vadui už gerą auklėjimą pavestos jam kuopos kareivių. Valio! Elektro-technikos b-no mokomoji kuopa...

„Tegul skamba mūsų dainos po šalis plačiausias...“
Sužavėtas.

— **Ukmergė, 1924. IV. 27.** 1 pėst. D. L. K. Gedinio pulko Griežikų komanda, vadovaujant kapelmeisteriui Gudavičiui, surengė koncertą su gausinga geriausių kompozitorių muzikos veikalų programa, k. a.: Rossini, Verdi, Suppe, Klarenso, Bacho, Haidus, Meyerbejero, Gudavičiaus (lietuviški), Moniuškos ir kitų.

Programa buvo išdėstyta į tris skyrius: I dūdų orkestras, II stygų orkestras, III taip pat dūdų. Veikalų išpildyta 21.

Kaip dūdų, taip ir stygų orkestras padarė didelę pažangą pirmyn. Veikalai išpildyti jausmingai, kas klausytojams sudarė gero ūpo. Svečių buvo pilnintelė salė, nežiūrint, jog nuo pat Velykų šventės beveik kasdien buvo rengiami spektakliai, ballai, kaukių vakaras ir t. p.

Pritariant stygų orkestrui, kareiviai sudainavo tris dainas: dvi pirmosios „Pirmyn“ ir „Į kovą“ kapelmeisterio Gudavičiaus sukomponuotos pačioje karo pradžioje ir pavestos 1 p. pulkui ir „Marš, marš kareivėjai“ — Šimkaus.

Eilinis Chomskas atsižymėjo, grieždamas smuiku solo Bacho „Pavasaris aušta“, — o dūdų orkestre, kaip solistas — virštarnybinis P. Dabulevičius kornetu. Apkritai visi griežikai, koncerte dalyvavusieji, techniškai gerai išlavinti.
U. K.

— **Mūsų karių kapai.** Teko aplankyti keletas kapinių vietose, kur stovi mūsų kariuomenės dalys. Radau ir mūsų mirusių karininkų ir kareivių kapų. Karių kapų diduma apleista, paprasti, kartais nenudažyti, mediniai kryžiai greit supus, susilygins su žeme. Negirdėti, kad kas ir manytų jais rūpintis, nors iš užrašų ant kryžių dar matyti mirusiųjų pavardės, laipsniai ir dalys. Taigi faisyklė: žūk, bė draugą vaduok, negali leisti, kad mirusio draugo kapas būtų mindžiojamas, bei civilių piliečių būtų stebimas, kad kapas neatatinka kario garbei.

Kareivių kapai panašūs karininkų kapams. Be to, dar jie turi netikusius užrašus ant kryžių. Užrašai, matoma, daromi ar velionės draugo, ar dalies dailių ir viršininkai jų netikrina. Jie dažniausiai užrašyti visi netaisyklinga kalba.

Ka pamanyti, prisiziūrėjus dailių užrašų ant vokiečių kareivių kapų.
Lnt. R-ys.

— **Iš Los Karo Apygardos biblioteka A. Pane-**munėje balandžio 15 d. pradėjo davinėti karininkams

knygų skaityti. Pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais nuo 12 iki 14 val. ir nuo 17 iki 18 val. biblioteka ir skaitykla būna atdaros ir davinėja knygų ne tik Apygardos dalių, bet ir visiems Kauno įgulos karininkams.

— **Aplinkraštis.** Karių ir policijos santykiavime pastaruoju metu teko pastebėti kai kurių nenormalumų. Tų nenormalumų pamatu dažniausiai būdavo takto stoka kaip iš vienos, taip ir iš kitos pusės. Vidaus Reikalų Ministeris davė reikalingų policijai parėdimų, kad iš policijos pusės nebūtų duodama kariams progos nusiskusti dėl jos elgesio.

Krašto Apsaugos Ministeris įsakė pranešti, kad jis primena aukštą ir garbingą kario paskyrimą, reikalauja iš kario tinkamo elgesio visose vietose ir mato, kad nuoseklus ir sąžiningas darbas Valstybėje galimas tik prie sąlygų, kada vieni organai gerbs ir respektuos kitus.

Apie šį Vyriausiojo Štabo Viršininko pavedamas pranešu.

(pasirašė) *Pulk. leit. Zubrys*

L. e. Administracijos Valdybos Viršininko p.

(pas.) *Karo vald. Štebulis*

Kanceliarijos Viršininkas.

Sportas Estijoje.

Del Estijos sporto gyvenimo kreipiausi pas p. O. Lovą, estų sporto laikraščio „Eesti Spordilleht“ ir didžiausio dienraščio „Peveleht“ bendradarbio, Estų Futbolo ir Žiemos Sporto Lygų nario, kuris yra artimas estų sporto gyvenimui. Ponas O. Lov maloniai sutiko duoti apie Estijos sportą žinių, kurias čia ir paduodu.

Sportas Estijoje prasidėjo nuo 1900 metų. Dar anksčiau Estijoje buvo profesionalų imtininkų ir sunkumų kilnotojų, kurie yra žinomi pasauly, kaip rusai. Grynas mėgėjų sportas estų tarpe apsireiškė 1900 metais ir jau 1901 metais buvo įsteigta pirma sporto draugija „Kalev“, kuri tuo laiku kultivavo dviračių sportą. Estų sportininkai nuo 1915 metų pradėjo žymią rolę lošti ne tik Pabaltijos krašte, bet ir visoje Rusijoje. Estai jau 1915 metais turėjo pusę visų rusų „Vserosyjski“ rekordus savo rankose ir kolektyvėje kvalifikacijoje Rusijos lengvosios atletikos pirmenybėse 1915 m. „Kalev“ įgyja pirmenybes sulig punktu. Nuo to laiko pradėjo žydėti estų lengvoji atletika ir pradėjo rodyti gerus vaisius grynai mėgėjų ir sunkioji atletika. Dabartiniu laiku Estija lošia didelę rolę ne tik Pabaltijoje, bet ir pasauliniame sporte pradeda turėti jau nemažą vietą. Per tą trumpą laiką estai pažengė tiek pirmyn, kad turi jau kelius pasaulinius rekordus ir pirmas vietas. Estija sugebėjo iš Suomijos daug ką pasimokyti. Maža, bet pavyzdinga Suomija sugeba konkuruoti su didžiule Amerika, Anglija ir kitomis didelėmis valstybėmis. Keliolika metų atgal Suomija užimdavo pasaulinį sporto šeimynoje 2-3 vietą dabar gi jau klausimas eina dėl pirmos vietos.

Pirmą sykį Estija dalyvavo Olimpiadoje 1920 metais Antverpenė. Prie tos Olimpiados sportininkai dėl sunkių laikų nebuvo pasiruošę, vistiek buvo pasiūsta 20 atletų. Nežiūrint visų tų sunkumų ir neprisiruošimų, estai toje Olimpiadoje įgyja gerą vardą ir estas Losman Maratono bėgime (40.200 mt.) laimi II vietą ir Estija pirmą sykį gauna auksinį medalį sunkumų kėlime, įgijus I vietą.

Sis laimėjimas padarė didelį pamatą estų sportui. Grįžus estams iš Olimpiados, valdžia pradėjo remti sportą lėšomis. Talino miesto valdyba pradėjo žemės sporto aikštėms ir t.t. Menininkai padė-

vanojo sportininkams marmoro lentą, kurioj užrašyta visų pirmųjų Olimpiados estų dalyvių pavardės. Nuo to laiko prasidėjo naujas estų sporto istorijos lapas ir estų sportas pradėjo žengti labai dideliais žingsniais pirmyn ir per trumpą laiką estai Götėborgo Olimpiadoje 1923 metais jau įgyja žymų vardą, laimėję žymiausiose Olimpiados šakose pirmas vietas.

Europos spauda paskutinę Götėborgo Olimpiados dieną pavadino estų diena, kadangi tą dieną laimėjo estai.

Estų sportą jau žino visų kraštų spauda. Estų sportininkai jau buvo beveik visose Europos valstybėse, k.t. Anglijoje, Francijoje, Italijoje, Austrijoje, Čekoslovakijoje, Norvegijoje, Vokietijoje, Suomijoje, Vengrijoje ir t.t. Laikė vieno esto Klumbergo turnyro per Italiją. Čekoslovakiją ir Vokietiją per 3 savaites jis įgijo 18 pirmų vietų.

1921 metais estai Taline suruošė Pasaulio sunkios atletikos Pirmenybes; šioj šakoj jie turi jau 3 čempionus ir 5 pasaulinius rekordus. Lengvoji atletikoj turi vieną rekordą—dešimtskovej.

1923 m. Klumbergas pasiekė geriausį pasaulį tais metais vaisių ietės mėtyme.

Futbolas estų tarpe prasidėjo 1909 m., bet ypatingai pradėjo kilti nuo 1922 m. Iki šiam laikui jis turėjo rungtynes su Švedija, Suomija, Latvija, Lietuva, Rusija, Lenkija. Estai 1923 m. sumušė suomius 2:1; metus prieš tai estai Suomijai buvo pralaimėję 10:2.

Estų futbolininkus šiuo laiku ruošia prie VIII Olimpiados žymus vengrų ir Europoj futbolo žinovas F. Konya. Estų futbolo pirmenybės vyksta jau 5 metams, kuriose dalyvauja žymus skaičius organizacijų. Paskutiniaisiais metais sporto organizacija „Sport“ turėjo 3 metus iš eilės Estijos futbolo pirmenybes, o 1923 m. pirmenybes įgyjo „Kalev“. Šių metų pirmenybėse dalyvavo 31 komanda.

Organizacijos: Estų sportas skaitomas pilnai organizuotas į „Estų Centralinę Lygą“, kuri atstovauja visą estų sportą. Sulig šakų yra didžiausia organizacija „Estų lengvosios, sunkiosios ir vandens sporto Lyga“, kuri vienyja 70 draugijų. Estų futbolo Lyga vienyja 45 draugijas, Žiemos sporto Lyga—20 dr. Be to yra dar atskiros teniso, basketbolo rankų kamuolio lygos.

Svarbiausias šiuo laiku Centralinės Lygos darbas yra didelio stadiono statymas Taline. Jis bus didžiausias visoj Pabaltijoj ir jau beveik gatavas. 1923 metais stadiono vietoje buvo VIII Estijos dainos šventė, kur tilpo 14.000 žmonių. Stadionas galutinai bus gatavas 1924 metų rudenį ir kainuos apie 10.000.000 estų markių (35 estų markės = 1 litui).

C. Lyga ruošia visus sportininkus prie VIII Paryžiaus Olimpiados ir pastaruoju laiku suorganizavo olimpinį Estijos Komitetą iš 15 narių, visuomenės ir valdžios veikėjų. K-to prezidentu yra „Respublikos Galva“ (tai yra prezidentas).

Olimpiadon dalyvių paruošimui yra paskirta 1 mil. estų markių. Ši suma yra surinkta į Centro Lygą per uždėtą ant visų rungtynių mokesnį 10% brutto. Be to, Komitetas yra paskelbęs rinkliavą 1.500.000 estų markių. Ši suma surenkama per loterijas, parduodant ženkliukus, markes ir t. t. Žymią sumą suteikė prekybos ir pramonės įstaigos. Iš viso estai siunčia į Paryžiaus Olimpiadą 50 atletų ir sulig šakų dalyvaus: sunkumų kėlime 10 žm., imtynėse 12 žm., lengvoji atletikoj 8 žm., futbole 15 žm., bokse 2 žm. ir gimnastų 3 žm.

S. Garbačiauskas.

Sportas.

Lietuvos Sporto Lygos posėdyje iš š. m. balandžio 8 d. nutarta dalyvauti Pasaulio Olimpiadoje ir numatyta siųsti jom 33 sportininkus-estų 3 atstovus ir 30 dalyvių.

Iš tų 30 dalyvių, sulig Lietuvos Sporto Lygos nutarimo, kariams tenka tik viena vieta (raitininkų rungtynėse).

Kadangi:

1) Išlaidų sąmata numatoma ne iš L. Sp. Lygos lėšų, o iš valdžios ir savivaldybių pašalpos, išskirtinųjų koncertų ir kitų extra šaltinių. (Išlaidų sąmata numatoma daugiau per 20.000 litų).

2) kariuomenės kaip fizinis lavinimas, taip ir sporto dalykai ugdinami atskirai nuo kitų mūsų fizinio lavinimo bei sporto organizacijų,—tai kariuomenės sportininkai jausis save labai nuskriaustais, jei į Olimpiadą iš karių važiuos tik vienas asmuo (Leit. Darius čia neskaitomas, nes jis vyksta kaipo L. F. L. S. narys).

Kariuomenės sportininkai galės būt patenkinti tik tuomet, jei į 1924 m. Pasaulio Olimpiadą galės vykti be numatyto Sporto Lygos raitininko dar: 1 gimnastikos, 1 sporto ir 1 šaudymo srity karys.

Jeigu iš minėtų karių sportininkų kai kurie jausis save persilpnais stoti rungtynėse, tai jie galės būti ir ne aktyviais dalyviais; jie galės prisžiūrėti ir pasimokinti, kaip kad mano daryti kai kurie ir iš siunčiamų Sporto Lygos dalyvių. Ir tokie žmonės paskui kariuomenėj bus labai brangūs, nes jie, prisžiūrėję, pasimokę jau sugebės tinkamai tvarkyti mūsų kariuomenės fizinio lavinimo bei sporto reikalus. Tuo tarpu kaip civilių fizinio lavinimo organizacijų atstovai nekumet to nesugebės kareiviui perduoti, nes jie per toli nuo kareivio psichologijos, galop, jiems ir kariuomenės reikalai gan tolimi.

Jeigu nebūtų galimybės skaičiun minėtųjų 30 dalyvių įkergti tų 3 karių, tada reikėtų tiekos (3) padidinti patį dalyvių skaičių. Išlaidos nuo to menkai padidės, o nauda bus didžiausia.

Štai kokie karių-sportininkų troškimai, kurių įkūnyjimui turėtų eiti pagalbom visi kiti kariai, o ypač K. M. Skyrius.

Tai kalbu ne vien savo vardu, bet pasitaręs su kitais kariais-sportininkais. Leit. Naunčikas.

„Jėgos ir Grožio“ išėjo 4 (6) Nr. Gana turiningas.

Kas girdėti

Lietuvoj.

— Lietuvos Bankas š. m. balandžio 30 d. turėjo bendrą aukso fondą 24.209.809 lt. 44 ct., sidabro—63.747 lt. 12 ct., svetimos tvirtos valiutos 60.010.298 lt. 10 ct. Banknotų apyvartoj turėjo 71.689.514 lt. 77 ct.

— Pašalpa nukentėjusiems žvejams. Žemės ūkio Ministerija paskyrė 2500 lt. pašalpos praektą rudenį nukentėjusiems nuo audros Klaipėdos krašto žvejams.

— Komisija herbuli nustatyti. Ministerių Kabinetas prašė gen. Nagevičiaus sudaryti tam tikrą komisiją, kuri remdamosi istoriniais duviniais, tiksliai nustatytų Lietuvos herbą.

— Nauji Universiteto Rūmai. Gegužės 2 d. Ministerių Kabinetas patvirtino tarpžybinės Komisijos projektą, kuriuo einant nauji Universiteto rūmai bus statomi Vytauto Kalne, už radijo stoties. Manoma dar šiais metais pradėti statybos darbą.

— Trijų Pabaltės valstybių Konferencija, kuri turėjo gegužės 6 d. įvykti Kaune, Latvijos vyriausybei prašant, atidėta iki gegužės 19 d.

— Vilniaus Medžio sodinimo šventė Kaune. Gegužės 1 d. Zaliajame Kalne, ties kariuomenės parodų aikštie pasodintas Vilniaus Medis. Nors diena pasitaikė šalta ir apsiniaukus, bet skaitlinga žmonių minia dalyvavo iškilnėse. Įvairios organizacijos, mo-

kyklos, nešinos savo vėliavas susirinko kariuomenės parodų aikštėj. Atvykus R. Prezidentui, Universiето studentai prinešė jam Vilniaus Medį. Kan. Tumas, Vilniaus Medžio pašventintojas ir iškilmių atidarytojas, čia pat pasakė atatinamą Valst. Prezidentui prakalbą. Prezidentas pasveikinęs susirinkusią minią, lydimas minios ir orkestro, nuėjo sodinti Vilniaus Medį, kurį jo priešakyje nešė studentai. Prezidentas, visos Lietuvos vardu, pirmas įdiegia pirmą Vilniaus Medį. Toliau sodina iš eilės kiti aukšti valstybės asmens, ministeriai ir organizacijos. Pasodinus medį minia ir organizacijos, orkestru lydimos, nuėjo prie Karo Muzėjaus. Grojant gedulingą maršą, organizacijos uždeda vainikus ant paminklo žuvusiems. Paskiau nuėjo į kitą pusę prie Basanavičiaus paminklo, kur vaikučiai, karo invalidai ir Jūrininkų Mokyklos auklėtiniai pasodino Vilniaus rožių. Maža 8 metų margaitė tautiškuose rūbuose pasilipusi estradon keliais žodžiais meldė Dangaus atgauti Lietuvai Vilnių, kad šitomis rožėmis galėtume papuošti Gedimino pilį. Žaliajame Kalne ir prie Karo Muzėjaus buvo padainuota „Mes be Vilniaus nenu-rimsim!“ Minia ir organizacijos nuo Karo Muzėjaus išsiskirstė.

Užsieniuose.

— **Vėsula Amerikoje.** Gegužės 1 d. Jungt. Valstybių žiemos rytuose buvo baisi vėsula. 95 žm. užmušta virš 500 žm. sužeista ir daug be žinios dingusių. Nuostolių esą apie 10.000.000 dol.

— **Baltgudžių atstovas** Varšuvos seime Taraškevičius baland. 9 d. kalbėjo prieš paklausimo skubotumą dėl lenkų persekiojimo Lietuvoje. Jis išrodinėjo, jog patys lenkai smarkiausiai persekioja lietuvius, gudus, ukrainiečius ir kitas mažumas. Taraškevičiaus žodžiai iššaukė didžiausį dešiniųjų lenkų atstovų pasipiktinimą. Kai tik Taraškevičius nuėjo nuo tribūnos, tuojau jį minimi atstovai puolė kumsčiais.

(„Soveckaja Belarus“.)

— **Del lenkų tautų mažumų teisių.** Varšuvos seimo socialdemokratai ir kairioji liaudies partija nutarė įnešti į seimą skubotą paklausimą dėl tautinių mažumų teisių sutvarkymo. Jie siūlė sudaryti teritorialę autonomiją.

(„Pr. Pr.“)

— **Orlaivų radijo telegrafas.** Visi Amerikos pašto orlaiviai turės radijo imtuvus ir siųstuvus. Tie įtaisai jau dabar prie Niujorko mėginami.

— **Milžiniška radijo stotis.** Tarp rusų valdžios ir prancūzų pramonininkų eina derybos dėl milžiniškos radijo stoties įrengimo prie Maskvos. Stotis kainuosianti 2 milijonų svarų sterlingų. Stoties statymui pinigų duos prancūzų kapitalistų grupė.

(„Der Funker“.)

— **Traukinių nelaimės atbalsai.** „Prag. Presse“ korespondentas paduoda smulkių žinių apie Belinzono traukinių nelaimę. Dauguma keleivių žuvo ne nuo vagonų sudužimo, bet nuo vagonų gaisro. Daug lavonų, buvo be galvų, be kojų, be rankų. Kiti tiek apdege, kad nieku būdu jų pažinti negalima. Buvusį Vokiečių ministrį Hertnerį pažino tik iš jo užsilikusio žiedo. Važiavusi šeimyna su vaikais pražuvo be pėdsakų. Surado tik vaikučių batukus. Žmonės matė per degančio traukinio langus liepsnojančius keleivius, tartum gyvus švyturius; matė moteriškę, kuri norėjo išgelbėti savo kūdikį, bet žuvo liepsnose. Daugelis keleivių negalėjo gelbėtis dėl to, kad įsispraudę viens į kitą vagoną suspaudė jiems kojas. Apleidę žuvusius užmiršo tik iš jų rastų bagažų vagonė daiktų.

— **Tarptautinis radijo telefonas.** Baland. 23 d. Genevoje atsidarė tarptautinė radijo telefonų konferencija. Manoma padaryti sutarį dėl tarptautinio radijo telefonų naudojimosi. Pasitarimai eina daugiausia esperantų kalba.

(„Der Funker“.)

— **Turkų vyriausybė** uždraudusi prancūzų orlaiviams lėkti per Turkijos teritoriją.

— **Hidroplanų nelaimė.** Du Jungt. Valstybių hidroplanai 2300 pėdų aukštumoje susidūrė ties San diegu. Vienas lakūnas užsimušė, o kitas įkrito į vandenį, iš kur sveikas išgelbėtas.

— **Radijo telefonas laivams gelbėti.** Anglų vyriausybė projektuoja statyti aplink Britų salas daug radijo stočių, kurių uždavinys, teikti pagalbą laivams jūrose. Minimos stotys, gavusios iš kokio nors laivo pagalbos šauksmą, tuojau suseks, kur šis laivas randasi ir praneš uostui bei artimiausiajį plaukiančiam nuo pagalbos reikalaujančio laivo laivui, kad vyktų pastarajam pagalbom.

— **Nelaimė kasyklose.** Wheeling kasyklose, Vakarų Virginijoje, įvyko baisus sprogdimas, kuriame užmušta 115 darbininkų.

— **Didelis galeras** sunaikinęs ketvirtą dalį Korėjos (Azijoje) sostinės Seul.

— **Įšalė Šiaurės jūrose** daugiau 80 norvegų žvejų laivų; jiems grąso pavojus, kad bus ledų sutriuškinti.

Spaudiniai atsiųstieji Redakcijai.

Vyties Ženklas. Lietuvos Karo Invalidų Vyčių Brolijos neperlodinis laikraštis. 1 Nr. 1923 IV-22, 23.— 1924-IV-22, 23. Redaguoja invalidas Karūtis. Leidžia L. K. I. Vyčių Brolija. 22 pusl. Kaina 1,50 ct.

Pirmam laikraščio puslapyje padėtas stambiomis raidėmis Tautos Himnas, nes toliau „Redakcijos žodyje“ Redakcija tarp kitko pasisako: „Leisdami šį pirmąjį savo laikraštį „Vyties Ženklas“ mes einame su juo visuomenėn himno vedini pasirodyti jai, kad prieš ginklas begailėstingai išplėsdamas mums kūno dalis bei sveikatą, dar neišplėšė iš mūsų tų idealų ir pasiryžimų, kurių vedini mes stojome iškovoti savo tautai nepriklausomybę ir, kad mes norime ir galime dar dirbti jei ne vieną, tai kitą darbą,— tik reikalingi esam paramos iš platesnės visuomenės pusės“ ir t.t. Toliau tame pačiame „žodyje“ Redakcija fiksis gauti raštų ne tik iš karių, bet ir iš žlagalvių tautos darbininkų, tautos budintojų, spaudos kovotojų, kad jie prisijus vaizdų iš savo kovų už spaudą, iš savo nuveiktų darbų, statant Lietuvos Nepriklausomybei pagrindus. Toliau randame „Lietuvos Karo Invalidų Vyčių Brolija, jos tikslai ir uždaviniai“, „D-ro Basanavičiaus atsilankymas Kaune 1922 m. liepos m.“, Brolijos atsisaukimą į jaunimą puošti kritusių karžygių kapus, J. L. čio „Vyties Kryžiaus“ karys (iš 1920 m.), paimtą iš „Atspindžių“, Pirmojo Liet. karo invalidų kongreso praėitų metų balandžio mėn. įvykusio Kaune aprašymą, atsakymus draugingų mums tautų invalidų į mūsų invalidų kongreso sveikinimus, Vyčių Brolijos įstatus, netekusiems sveikatos kariams, jų šeimoms, o taip pat žuvusiųjų karių šeimoms pensijų įstatymą, iš Brolijos Valdybos darbuotės ir šlap smulkesnių iš invalidų gyvenimo dalykelių. Laikraštį puošia Dr. J. Basanavičiaus, kareivio P. Lukšio, karin. A. Juozapavičiaus, sav. P. Eimučio, dviejų mirusių invalidų „Vyties“ karžygių ir kitokie neužmirštamo invalidų gyvenimo atvaizdai.

Laikraštis išleistas ant gana geros popieros, dailus ir rimtas.

Vyresn. plšk. Br. Zaranka. Mano atsiminimai iš Lietuvos karų. Kaunas. 1924 m. Pustl. 174. Kaina 3 lt. 50 ct.

Taip neseniai pergyventos tos sunkių kovų už šalies nepriklausomybę dienos, o jau jos tiek tolimos atrodo. Tų dienų dalyviai, užimti savo kasdieniniais darbais, pradeda užmiršti tas dienas, pradeda jos slinkti praėties užmiršimam ir praėjus kai kuriam laikui jos liks pasakingos, išplėtos, gal ir gana toli nukrypusios nuo tikrėnybės, jei dabartinė karta, buvę tų dienų da-

lyviai, nepasirūpins tų dienų nušviesti aiškiais, tikrais, pergyventais vaizdais. Neužtenka istorijai vien sausos chronologijos, jos dar negali duoti aiškaus vaizdo tų dienų gyvenimo, chronologija negali duoti tų smulkmenų—to kasdieninio gyvenimo, ūpo ir t. t. Tam visam reikalinga dar gyvų, atskirų asmenų pergyventų vaizdų—atsiminimų, kurie savo kasdieninius paprastus įspūdžius paliktų istorijai geriau mūsų sunkius kovos už nepriklausomybę laikus pažinti. O tokių vaizdų—atsiminimų mūsų raštijoje, be vieno kito buvusio trumpo vaizdelio kokiam nors laikraštyje, žurnale, kaip tik neturima. Pirmi tokie atsiminimai pasirodė atskiroj knygutėj Vyr. pusk. Br. Zarankos „Atsiminimai iš Lietuvos karų“. Zaranka savo gabiai ir teisingai parašytais atsiminimais nemažai palieka geros medžiagos istorijai. Bet nemažiau įdomūs jo atsiminimai iš kovų su bolševikais, bermontininkais ir lenkais, — ir šiandien: kovos dalyviams reikalinga prisiminti tuos sunkius laikus, o nedalyvavusiems — svarbu pamatyti kiek teko vargo pernešti tam *Tėvynės gynėjui*.

Panašius Zarankos atsiminimams turėjome Bočių Atmintojo atsiminimus „Karui siaučiant“, išspausdintus 1921-22 m. Amerikos laikraštyje „Sandara“, kurie bus tokio pat didumo kaip ir Zarankos, bet Bočių Atmintojo visgi nepalieka istorijai tokio teisingo, pilno paprasto kareivio vaizdo, kaip kad Zarankos, kadangi Bočių Atmintojas savo „Karui siaučiant“ apima ne vien Lietuvos Nepriklausomybės kūrimosi laikus, bet ir Didįjį karą, ir tokiu būdu, jis, norėdamas iškart per daug apglėbti, mini tik labiau jam pačiam įdomesnius atsifikimus, paprastesnius praleisdamas, o be to, užtylėdamas silpnąsias bei tamsiąsias savųjų puses. Zaranka savo atsiminimais apima tik lietuvių kariuomenę, nepraleisdamas juose paprasčiausių atsitikimėlių, neslėpdamas savųjų, kaip gerųjų pusių, taip ir silpnųjų, ir jo toks bešališkumas teikia atsiminimams daug istorinės vertės.

Zarankos atsiminimai parašyti lengva ir mažai pratusiam į skaitymą suprantama kalba. Jis savo atsiminimais daug pasidarbavo mūsų atsiminimų literatūrai ir tuo nors truputį užpildė taip plačią mūsų karo ir nepriklausomybės kūrimosi dienų literatūros spragą.

— Ši knygutė būtinai privalo rasti kiekvienoj karo bibliotekoj.

„Pionierių Aidas“. Periodinis pulko chronikos lapelis. 1 Nr. 1924.IV.10. I metai. Leidžiamas Inžinerijos pulko Švietimo Komisijos.

Tai liektografuotas 4 pusl. lapelis. Redakcija lapelio įvadoj „Lapelio leidimo tikslas“ pasisako, kad „P. A.“ tuo tarpu nežada būti laikraščiu, kuris dėtų bikokiais reikalais straipsnių ir dailiosios raštijos rašinių, bet dės, kurie liečia tik pionierių šeimos reikalus. Iki neatsiras kitokių reikalų „P. A.“ talpins Šviet. Kom. įvairius pranešimus iš įvairių veikimo sričių, sumanymus, paraginimus, ir be to, lapely bus skiriamas vietos įvairenybėms ir satyrai. Redakcija žada rėtkarčiais prie lapelio leisti literatūros priedus, jeigu jam bus medžiagos iš šalies. Toliau randame lapelyj straipsnelį dėl atgaivinimo pulkė stygų orkestro ir kviečiama kariai į jį prisidėti, ir antrą straipsnelį dėl šventadienių paskaitos, kur pasisakoma, kad Šv. Kom. turint galvoj tarnybinius užsiėmimus, nusprendė tuo tarpu paskaitas daryti šventadieniais tarp 13^{1/2} ir 15 val., kadangi darbo dienomis paskaitos neprieinamos. Šv. Kom. tikisi paskaitas pagražinti pavairinti vadinamų magišku žibintu ir įvairiais rodomais paveikslais. Šv. Kom. pažymi paskaitų programą, viso 40 paskaitų įvairiomis temomis. Daugiausia žadama duoti iš žemės ūkio, net 10 pa-

skaitų, kitomis gi temomis po 1, 2 bei 3 pask. Toks Šv. Kom. sumanymas gana naudingas, kadangi mūsų ūkio šalies jaunimui kaip tik ir naudingiausia kuo daugiausia susipažinti su žemės ūkiu, prie kurio grįš išėjęs iš kariuomenės eilių. Toliau randame švietimo, teatro ir sporto skyrius, kuriuose pranešama iš nuveiktų dalyje minimų sričių darbų ir dar manomų nuveikti. Įvairumui, lapelis užsibaigia dviem karikatūromis.

Tokie Švietimo Komisijų lapeliai dalyse tiesiog labai pageidaujami, nes kiekvienai daliai tokius lapelius leidžiant ir *pasikeičiant su kitomis dalimis*, aiškiai mūsų Šviet. Kom. būtų matoma, kas kitose dalyse naudingo nuveikta, kas sektina ir tokiu būdu atsilikusios dalys turėtų lyg ir pavyzdį veiklesniųjų veikimo, lyg ir paraginimą — nes vieniems uoliai veikiant, kitiems nebedrąsu snausti.

St. Butkus.

Klausimai ir atsakymai.

Laiškais į klausimus neatsakome.

Kl. 29. Esu vienturtis sūnus. Mane imant kariuomenėn tėvui dar nebuvo sukakę 55 metų amžiaus, bet man tebetarnaujant, tėvui minimi metai sukako. Ar mane paleistų iš kariuomenės? VI. Samuliuskas.

Ats. 29. Nepaleis iki baigsi privalomą tarnybą.

Kl. 30. Mano vyr. brolis yra Amerikos pilietis, o tėvas turi 77 metus; daugiau brolių neturiu. Ar mane paleistų iš kariuomenės?

Jaun. pusk. V. Gražiškauskas.

Ats. 30. Nors vyr. brolis yra ir Amerikos pilietis, bet skaitosi tėvo globėju, tad Tamstos, kol atitarnausi privalomą tarnybą, nepaleis.

Kl. 31. Ar leistina kariams dėvėti vasarinius apsiaustus, kurių sukirpimas nevisai atitinka milinės sukirpimui? Apsiausto spalva slėpiama. Jz. Pš.

Ats. 31. Neleistina.

Redakcijos atsakymai.

P. Remeikiui. Jeigu neturi įrodymui pagrindo, įsakymo atitaisyti negalės ir teks pratarnauti iki įsakymurodyto laiko.

Gr. Zeliovui. Kadangi šis K. 207 Nr. 3 § išleistas vienam kartui vadovautis, tokiu būdu dabar jis Tamstos neliečia.

J. Bagdiliui. Jeigu tamsta įstatymu nustatyta tvarka esi įsūnytas 3 metai prieš šaukimą, skaitaisi tikru dėdės sūnumi ir jeigu tik esate vienintelis jo globėjas, būsi atleistas nuo karo tarnybos. Paleidimo reikalų reikia kreiptis į savo apskr. naujokų ėmimo komisiją, pristatant reikalingus dokumentus.

V. Valačiunavičiui. Jus šaukiant į kariuomenę reikėjo pasirūpinti, kad atleistų nuo tarnybos. Dabar, jeigu neturėtumėt rimtos priežasties įrodyti, dėl ko tuomet paleidimu nesirūpinote, naujokų ėmimo komisija gali nebenagrinėti Jūsų prašymo.

Analfabetų mokymas.

Š. m. „Kario“ 4 Nr. 30 pusl. paskelbta, kuriuose „Kario“ numeruose randasi Karių švietimo programa. Tačiau ten ne visai aiškiai buvo nurodyta, jog skaitymo ir rašymo programa (analfabetams) randasi 1921 m. 39-40 pusl.

Leidžia Vyr. Št. Karo Mokslo Skyrius.

Redaktorius Majoras P. Ruseckas.

Valstybės spaustuvė. Kaunas, Kanto gatvė Nr. 14.